

Bókafregnir

Jón Hilmar Jónsson. *Stóra orðabókin um íslenska málnotkun*. JPV útgáfa, Reykjavík 2005. ISBN 9979-791-26-8. xxx, 1562 bls. Rafræn útgáfa á geisladiski fylgir.

Stóra orðabókin er afar yfirgripsmikið verk sem gefur skýra mynd af íslenskum orðaforða og innra samhengi hans. Saga hennar er löng og nokkuð óvenjuleg. Hún byggir á tveimur bókum sem Jón Hilmar samdi á árunum 1989 til 2002. Hin fyrri er *Orðastaður* sem kom út 1994 og í endurskoðaðri útgáfu 2001. Síðara verkið er hugtakaorðabókin *Orðaheimur* sem gefin var út 2002. Þeim var báðum mjög vel tekið. Fljótlega varð ljóst að að efni beggja bókanna gat myndað samtæða heild sem sjálfstæð orðabók og höfundur réðst í það mikla verk að semja orðabók sem annars vegar byggði á fyrri bókunum tveimur en hins vegar á talsverðu nýju efni.

Bókin sameinar alhliða lýsingu á íslenskri málnotkun. Hún skiptist í tvo meginhluta. Annars vegar er um að ræða orðabókina sjálfa með um 13.000 flettiorðum, en hins vegar skrá um öll orð og orðasambönd í orðabókartextanum, um 85.000 talsins. Aftast er síðan lykilorðaskrá með dönskum, enskum og þýskum samsvörunum íslensku hugtakaheitanna.

Bókinni fylgir rafræn útgáfa á geisladiski sem veitir margvíslega leitarmöguleika sem ekki eru mögulegir í prentari bók.

Jón Hilmar Magnússon. *Íslensk-færeysk orðabók*. Hið íslenska bókmenntafélag, Reykjavík 2005. ISBN 9979-66-179-8. 877 bls.

Íslensk-færeysk orðabók er hin fyrsta sinnar tegundar. Hún hefur að geyma um 51.000 uppflettiorð og eru flettur þannig settar fram að

hverju orði fylgja helstu málfræðilegar upplýsingar en síðan eru birtar færeyskar skýringar, oftast í formi jafnheita. Notkunardæmi eru birt í sumum flettunum en höfundur gerir sér far um að sýna föst orðasambönd og orðatiltæki. Höfundurinn réðst einn í þetta stóra verk og vann að því í yfir tíu ár. Hann fékk færeyska orðabókamenn til að lesa merkingarskýringarnar yfir og gefur það henni aukið gildi. Í lok formála boðar höfundur að færeysk-íslensk orðabók sé í undirbúningi.

Halldóra Jónsdóttir [ritstj.] *Íslensk-dönsk, dönsk-íslensk vasaorðabók*. Mál og menning, Reykjavík 2005. ISBN 9979-3-2630-1. 782, iii bls.

Íslensk-dönsk orðabók hafði ekki komið út í áratugi þegar þessi vasa-orðabók kom á markað. Hún tekur mið af íslensku nútímamáli en sérstaklega var safnað orðum sem tengjast ferðamennsku. Dansk-íslenski hlutinn var sniðinn eftir nýjum orðagrunni frá Gyldendal í Danmörku, en í formála kemur fram að uppbygging flettna sé miðuð við nýendurskoðaða Dansk-íslenska skólaorðabók frá Eddu.

Í bókinni eru alls um 37.000 uppflöttiorð með um 12.000 dæmum um málnotkun. Notkunarhópurinn miðast við Íslendinga sem ferðast til Danmerkur, námsmenn og þá sem nota tungumál við dagle störf.

Tölvuorðasafn. Íslenskt-enskt, enskt-íslenskt. 4. útgáfa, aukin og endurbætt. Orðanefnd Skýrslutæknifélags Íslands tók saman. Ritstjóri Stefán Briem. Hið íslenska bókmenntafélag í samvinnu við Skýrslutæknifélags Íslands, Reykjavík 2005. ISBN 9979-66-164-X. 555 bls.

Í fjórðu útgáfu tölvuorðasafnsins eru um 7700 íslensk heiti og um 8500 ensk heiti á rúmlega 6500 hugtökum sem lúta að upplýsingatækni og tölvunotkun. Orðasafninu er eins og í fyrri útgáfum skipt í tvo hluta. Fyrri hlutinn er íslensk-ensk orðaskrá með skilgreiningum og útskýringum á flestum hugtökunum. Síðari hlutinn er ensk-íslensk orðaskrá. Þar er íslensk þýðing við hvert orð sem um leið er tilvísun til fyrri hluta verksins. Bókin er nú talsvert stærri en þriðja útgáfa og hefur um 1500 hugtökum verið bætt við. Þriðja útgáfa hefur verið aðgengileg í orðabanka Íslenskrar málstöðvar. Ráðgert er að fjórða útgáfa verði sett

í orðabankann þegar þeirri endurskoðun á bankanum lýkur sem nú stendur yfir.

Guðrún Kvaran